

Bilbino nükleer santrali reaktörler bölümü

Sovyetler Birliği'nde Enerji Sorunu Nasıl Çözüldü?

Bilindiği gibi enerji bunalımı, kapitalist ve gelişme yolundaki ülkeler yöneticilerinin başlıca sıkıntısı olmuş durumdadır. Enerji alanında etkili bir uygulama programı hazırlanmaya çalışılmakla birlikte henüz sonuç ulaşılmış değildir. İlke olarak, kapitalist dünyada hemen herkesin üzerinde uyuşmaya vardığı tek nokta, enerji tasarrufu ve petrol tüketiminin kısıtlanmasıdır.

Kuşkusuz elektrik ve diğer yakıt üretimi artık, birinci önem sahip bir konu haline gelmiştir. Tokyo zirvesi dahil, kapitalist ülkelerin devlet adamlarını bir araya getiren çeşitli toplantılarda, kapitalist dünya bu anahtar soruna henüz kesin bir çözüm getirmiş değildir. Ne var ki sorun, ve bugün içinde bulunulan ciddi ve hayati bunalım sihirli bir değneğin tek bir darbesiyle çözülecek gibi değildir. Ancak, bir bölüm burjuva basınının dediği gibi ne olursa olsun suç, asla ve asla, petrol üreten gelişme yolundaki ülkelerde de değildir. Dev tekeller, uzun yıllar bu ülkelerin toprağında devasa miktarlarda petrol pompalamışlar, rafine etmişler ve kapitalist ülkeler pazarlarına sürmüşlerdir.

İşte böylece Batı, «otomobil uyarlığı»na temelde hizmet gören, fabrika ve evlerde ısınma için kullanılan ucuz petrole iyece almıştır. Petrole talep yıldan yıla artmıştır. Bir lokma ekme karşılığı petrol elde eden tekeller, daha az rantabl olduğu gerekçesiyle diğer enerji kaynaklarının geliştirilmesini pratik olarak frenlemişlerdir. Eskiden güçlü olan kömür sanayii, yıkıma uğratılmıştır. Nükleer enerjiye yeterince önem verilmemiştir.

Ama bugün, akılları başlarına gelmiş görünüyor, acı acı düşünüyorlar. Petrol yataklarının gerçek sahipleri olan Orta-Doğu, Afrika ve Güney Amerika ülkeleri, zenginliklerine kendileri sahip kıtılar ve sağladıkları gelirleri, yüzyıllık geri kalmışlıktan kurtulmak için kullanıyorlar.

Konu yalnızca bu da değildir. Sosyalist olmayan ülkelerin yakıt pazarlarına egemen olma devam eden tekeller, yapay güçlükler ve dev boyutlardaki aşırı karlarını sağlama bağlamak için, gerek benzin, gerek diğer petrol ürünlerinde sahte yokluk yaratmaktadırlar. Aynı zamanda, ABD'deki devlet organları, ithalâtı parasal yönde desteklemek suretiyle petrol alımını arttırmakta ve bu da ABD'nin batılı partönerlerinin ellerindeki stoklara çok kötü biçimde yansımaktadır. Kısacası, kapitalist ülkelerde yakıt kaynakları açısından bir denge olmadığı kesindir.

Three Mile Island (Pensilvanya) nükleer santralında meydana gelen bozulma da, sorunu bir o kadar ciddileştirmiştir. ABD'nde Nükleer Enerji Santralleri (NES) kurulumu programının gerçekleştirilmesi büyük oranda aksatılmıştır. Aynı olay, diğer batılı ülkeleri de etkilemiştir. ABD'nde ve diğer ülkelerde,

nükleer enerji sorunlarıyla yükümlü Devlet Organları, radyoaktiviteye karşı güvenlik önlemlerini yeniden gözden geçirmeye başlamışlardır.

Batı'nın bu olumsuz durumuna bakarak, yine batılı bazı ekonomistler, enerji alanındaki ciddi güçlüklerden Sovyetler Birliği'ni de kendini koruyamayacağını iddia etmektedirler.

Oysa, kesinlikle biliniyor ki, enerji bunalımı, ne Sovyetler Birliği'ni ne de diğer sosyalist ülkeleri tehdit etmemektedir. Sosyalist ülkelerin kendi öz kaynaklarının planlı inceleme ve yapılan uzun soluklu yönlendirmelerin doğruluğu tamamiyle kanıtlanmıştır. Sovyet iktidarı kurulmuş, enerji sorununa yaklaşmıştır. Sovyet enerjisi, ithalâtı hesaba katarak değil, doğal kaynakların karmaşık ama dengeli kullanımı temelinde dayanarak geliyordu ve bugün de öyledir. Doğal kaynakların en başta inceleme yapılmış, daha sonra da planlı bir şekilde korunarak değerlendirilmiştir. Bunlar, yapıldıkça, kısa vadeli yarar gözetilmemiş, hızlı gelişme ve atılım içinde olan Sovyet ekonomisinin gelecekteki çıkarları hesaba alınmıştır. Sosyalist ülkeler ortaklaşalarının gereksinimleri de esas kaygılar arasında olmuştur. Elektrik enerjisiyle çalıştırılabilen ve birbirine bağlı (inter-konnekte) bir sistem kurulmuş ve böylece elektrikliğin daha ekonomik kullanımı sağlanmıştır. Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin enerji dengesinde baş rolü elektrik oynamış ve oynamaktadır.

Ne var ki, Sovyetler Birliği'nin enerji alanında hiçbir sorununun olmadığını söylemek yanlış olur. Enerji kaynaklarının rezervleri, esas olarak ülkenin Doğu bölgelerinde bulunmaktadır; oysa enerji tüketiminin yüzde 80'i, SSCB'nin Avrupa'da kalan yani batıdaki kesiminde tüketilmektedir. Dolayısıyla büyük miktarlardaki yakıtın çok uzun mesafelere taşınması zorunluluğu vardır.

SSCB'nde petrol araştırmaları gittikçe doğu ve kuzeye kaydırıldığından, taşıma bedelleri de gittikçe pahalılaşiyor. Diğer yandan bazı ekonomik engeller ve Batı'nın hem enerji bunalımı içinde olması, hem de sürekli enflasyonu, dolaylı da olsa Sosyalist ülkeleri etkisi altında bırakıyor. Dünya ekonomik konjonktüründeki karmaşıklık, Sosyalist ülkelerde de bazı sorunlar yaratıyor. Bu sorunlar özellikle, petrol ürünlerinin yüksek düzeydeki kullanımı ve enerji kapasitesinin durmaksızın artırılmasını garantilemeye ilgilidir.

Ancak bütün bu sorunlar esas değiştirilmeyor; yani SSCB, yakıt kaynakları açısından tamamiyle garanti altına alınmış durumdadır. Söz konusu olan sadece, bu kaynakları en iyi biçimde tutmak ve işletmektir.

devamı var

KİT'ler yeniden düzenlenmeye çalışılıyor

● İşletmeler Bakanlığınca yapılan, KİT'lerin zarar etmesi, istihdam fazlağı, sendikaların fazla ücret talepleri ve grevlere bağlanmak isteniyor.

Ankara — İşletmeler Bakanlığında, Kamu İktisadi Teşekkülleri ile ilgili 440 sayılı yasanın 3, 7 ve 8. maddelerinin değiştirilmesi konusunda çalışmalar sürdürüldüğü ve kanun kuvvetinde bir kararname hazırlandığı bildirildi.

Yetkililer, İşletmeler Bakanlığının KİT'lerle ilgili olarak kesilenlerin bir kısmı görüşlerinin Bakanlar Kurulu'na sunulduğunu açıkladılar. İncelemeler sonucunda, KİT'lerin 1972 yılına kadar zarar etmedikleri, 1973 yılında da kar-zarar hesaplarının başbaşa geldiği ve bu yıldan sonra ise zarar etmeye başladıkları söylendi. Bu zararda, istihdam faz-

lalığının, yapılan toplu sözleşmelerde sendikaların yüksek ücret isteklerinde bulunmaları ve bunları grev benzeri etkenlerle kabul ettirmelerinin önemli rol oynadığı iddia edildi. Ayrıca KİT ürünlerinin tavan fiyatlarının sabit tutulması veya fiyat artışlarının çok gecikmeli olarak bu ürünlere yansıtılmasının da zarara yol açtığı belirtildi.

Yapılacak açıklanan yeni düzenlemelerle bu durumdan ortadan kalkacağına inandıkları söylenen yetkililer, düşünülen tedbirlerle ilgili olarak bazı açıklamalarda da bulundu.

KİT'lerde görevli işçi ve memurların daha verimli çalışmalarını sağlamak amacıyla, KİT'lerin yönetiminde işçi ve memurlara yer vermesi düşündüklerini bildiren başkanlık temsilcileri, bu konuda işçi kuruluşlarının görüşlerinin de alınmış olduğunu söylediler. Tasarıya göre, 7

kişiden oluşacak olan yönetim kurullarına, işçi ve memur oranlarına bakılarak 3 temsilci katılacak.

Verimli çalışma sonunda ortaya çıkacak üretim fazlasından doğacak kardan işçiye pay verilmesinin planlandığı, bununla da yeni işçi alımında bu pay oranının düşmemesi için işçilerin daha da verimli çalışmalarının sağlanacağı öne sürüldü. Ayrıca, KİT'lerde çalışan işçi ve memurların durumunun yeni bir düzenleme ile belirlenmesi ve konudaki karışıklıkların giderilmesi gerektiği de tekrarlandı.

Öte yandan, Kamu İktisadi Kuruluşları'nın yeni bazı kuruluşlarla takviye edilmesinin düşünüldüğü bildirildi. Teksen, Tümosan ve Botaş gibi özel statüyle kurulmuş bulunan kuruluşların yüzde 51 hisselerinin Maliye Bakanlığının yönetiminde tutularak KİT'leştirileceği açıklandı.

İsrail'in insanlık dışı terörü

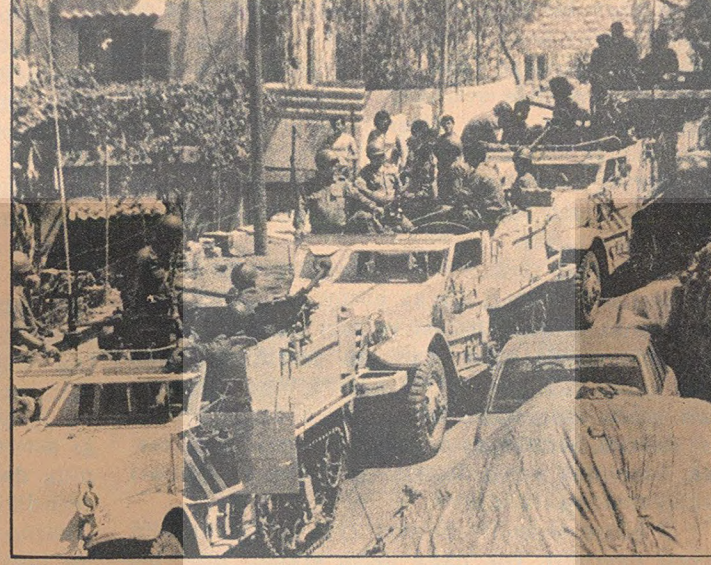
● İsrail Güney Lübnan'da kimyasal ve bakteriyolojik silahlar kullanıyor.

Roma, (THA) — Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) yönetim kurulu üyesi Ahmet Sadık el Dacani, İsrail'in güney Lübnan'a yaptığı bombardımanlar sırasında kimyasal ve bakteriyolojik silahlar kullanmakla suçladı.

İtalya'nın altı siyasal partisinin ön ayak olmasıyla Roma'da başlatılan «Filistin halkının Orta Doğu'daki rolü» konulu konferansta bir konuşma yapan Dacani sunuları söyledi: «Güney Lübnan'a saldırılar yapan İsrail jetleri, insanların sığınaklarda havasızlıktan ölmelerine yol açan hava boşlukları o-

luşturan silahlar kullanmaktadır. Bu jetler aynı zamanda su ve tarım ürünlerini zehirleyici maddeler de atmaktadır.

Dacani daha sonra İsrail ve Suriye jetlerinin önceki gün Lübnan üzerinde bir hava çarpışması yaptıklarına da önemle dikkat çekti ve bu çarpışmanın ABD'nin önyak olduğu Camp David anlaşmalarının boşa çıktığını kanıtlandığı görüşünü belirtti. Dacani'nin konuşması sırasında konferansa katılan FKÖ üyeleri de dinleyicilere İsrail'in güney Lübnan'a yaptığı son hava saldırılarının sonuçlarını ve bombardımanlarda ölenleri gösteren fotoğrafları dağıttı.

İsrail jetlerinin bakteriyolojik ve kimyasal silahlarla saldırıdaki Güney Lübnan'da İsrail askerî araçlarıyla taşınan sağıcılar Falanjist milis kuvvetleri de teröre katılıyor.

KISA... KISA...

● İran işleri bakanı silahlarını bırakan KDP üyelerinin affedileceğini açıklarken, KDP üyeleri tarafından Kirmansah'ın başkanı olarak bildirilerde silahları teslim etmemeleri istendi.

● Sekizinci Sovyet - Japon ekonomik işbirliği konferansı Moskova'da başladı.

● Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin 30. Kuruluş Yıldönümü nedeniyle ülkede genel af ilan edildi.

● Vietnam savaşında bitki örtüsünü yok etmek amacıyla kullanılan «agent orange» adlı ilacı imal eden beş firma hakkında dava açan Vietnam'da savaşmış bir Amerikalı, 40 milyar dolar tazminat istedi. İlacın çeşitli fizikî hastalıklara yol açtığı bildiriliyor.

● Yunanistan muhalefet partisi PASOK lideri Papandreu, Filistin Kurtuluş Örgütü başkanı Yaser Arafat'ı Yunanistan'a davet etti.

● Ürdün kralı Hüseyin Birleşmiş Milletler'de Orta-Doğu sorununa geniş kapsamlı bir çözüm bulmak için uluslararası bir konferans önerdi.

Gromiko ABD'yi uyardı: «Küba aleyhtarı kampanyayı durdurun!»

New York, (a.a.) — Sovyetler Birliği Dışişleri bakanı Andrei Gromiko, Birleşmiş Milletler genel kurulunda yaptığı konuşmada, Küba'nın asılsız suçlamalara dayalı bir propaganda kampanyasının hedefi haline getirildiğini söyledi.

Gromiko, Sovyetler Birliği'nin Küba'da 3000 kişilik bir askerî birlik bulundurduğu yolundaki Amerikan iddiasını da redd ederek «sorun sun'ı olarak yaratılmıştır.» dedi.

Sovyetler Birliği'nin ABD ile normal ilişkiler içinde bulunmak istediğini açıklayan Sovyet Dışişleri bakanı Gromiko, böyle bir

ilişkinin ancak barış içinde birlikte varolma ve başkalarının işlerine karışmama ilkeline uymasıyla mümkün olacağını hatırlattı.

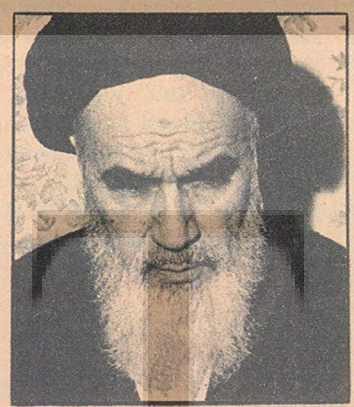
Öte yandan, genel kurulda konuşan Sovyet Dışişleri bakanı, ülkesinin Türkiye ve İran'la ilişkilerini geliştirmek amacıyla olduğunu söyledi.

Afganistan'ın işlerini karışılmasına Sovyetler Birliği'nin hiç bir biçimde rıza göstermeyeceğini kaydeden Gromiko, bu arada, Orta Doğu sorununa da değinerek, Camp David anlaşmasının soruna çözüm getireceği nitelikte olmadığını hatırlattı.

Andrei Gromiko

Humeyni: «Şah'ın öldürülmesini emretmedim»

Roma, (THA) — Ayetullah Humeyni, ünlü bir İtalyan gazetecisine devrik Şah'ın sağlığı için dua ettiğini ve yurda getirilerek 50 yıl süreyle halka karşı işlediği suçlardan yargılanmasını istediğini söyledi.

Milano'da yayınlanan Corrie Della Serra gazetesinde yer alan ve ünlü gazeteci Oriana Fallaci'nin yaptığı röportajda Humeyni'nin bir zaman Şah'ın öldürülmesi için emir vermediğini söyledi. «Şahın İran'a getirilerek 50 yıl

halka karşı işlediği suçlardan yargılanmasını istiyorum. Bu suçlar arasında ihanet ve yurt dışına para kaçırma da var.» diyen Humeyni, şöyle konuştu: «Şah yurt dışında öldürüldüğü takdirde bu para İran için kayıp olacaktır. Eğer büraya getirip yargılsak kaçırıldığı paraları geri getirebiliriz. Bundan dolayı Şahın sağlığına dua ediyorum.»

Bilindiği gibi geçen Şubat'ta zafere ulaşan devrim öncesi Şah Meksika'ya kaçmıştı. Orta Doğu'da ve Batı Avrupa'da yayılan söylentilere göre Humeyni Şah'ın öldürülmesi için özel bir komando timi kurmasını emretmişti. Humeyni buna ilişkin iddiaları kesinlikle yalanladı.

Çin heyeti Moskova'da

● İlişkilerin normale dönüştürülmesini amaçlayan görüşmelerin başlayacağı sırada, Çin basınında anti-sovyet propagandamı yoğunlaştığı bildiriliyor

Moskova — Sovyetler Birliği ile Çin arasındaki ilişkileri ele almak üzere yapılacak görüşmeler için bir Çin heyeti, Moskova'ya geldi. Daha önceden kararlaştırıldığı gibi, Çin heyetine başkanlık eden Wang Youping ve Sovyet dışişleri bakan yardımcısı Leonid İlyev Perşembe günü bir çalışma konferansı yapacaklardı.

Toplantıdan bir gün önce açıklama yapan Çin büyükelçiliği, Sovyetler Birliği'nin ilişkileri geliştirilmeye çalışıldığını, Elçilik sözcüğü, Çin ve Sovyet heyetleri arasındaki sözkonusu toplantının, iki ülke arasındaki «20

yıllık düşmanlığı gidermeyi amaçlayan resmi görüşmeler olmadığını» söyleyerek, bu konudaki asil görüşmelerin başlama tarihi hakkında bir şey söylemeyeceğini bildirdi.

Gözlemlere göre, Çin'in bu ivedi açıklaması görüşmelerin tehlikeye girdiğinin işareti olmuştur. Çin tarafının böyle bir açıklamada bulunması ve Sovyetleri suçlaması, bildirildiğine göre, TASS'da yayınlanan bir makede yeralan «Moskova'ya Çin - Sovyet görüşmeleri için bir Çin heyetinin geldiği bu günlerde, Çin basınında anti-sovyet propaganda azalmak şöyle dursun giderek artmaktadır» sözleriyle dayandırılmaktadır.

Geçmişte Sovyet - Çin ilişkilerinin kesilmesinde, Sovyet tarafının suçlu olduğu kanısını uyandırmaya çalışan Çin, son suçlamalarına da TASS'da yayınlanan bu sözleri gerekçe yapmaktadır.

İran Komünist Partisi TUDEH emperyalizme karşı birlik siyasetini savunuyor

TUDEH partisi siyasi büro üyeleri olan Abutorab Bahir-Zede ve Rıza Şaltuki, İran'da devrim sonrası duruma ve komünist partinin tutumuna açıklık getiren bir basın görüşmesi yaptılar ve şunları söylediler:

«Partimizin bugün savunduğu politika, yeni oluşmuş değildir. Tudeh, diktatörlüğün devrilmesi için dinci ve laik her türlü eğilimi biraraya getiren cephenin oluşumuna çağrıda bulunmuştur. Bilindiği gibi Partimiz, şaha karşı mücadeleyi çok pahalı ödedi. Diktatörlüğün düşüşünü sağlayan, kesinlikle, İran halkının şaha karşı birliğidir. Özgürük hareketinde din, kuşkusuz önemli rol oynadı. Korkunç diktatörlük yıllarında, siyasi ve demokratik yaşam diye bir şey yoktu. Milli tanlarımız devamlı izleniyor ve bir kısmı yakalanıyordu. O yıllarda, şaha karşı olanların yegâne buluşma yeri ise camilerdi.

Ayetullah Humeyni'ye yakın kişiler arasında gerçekten anti-komünist ve sonradan ithal unsurların olduğunu biz de biliyoruz. Bunlar, partimize darbeler indirmeye çalışıyorlar. Nitekim, yayın organımız olan Mardom gazetesini kapattırması başarılabilir ve bu, gerçekten kuşku verici bir durumdur. Ancak, gazetemizin yakında yeniden çıkacağına öğrendik. Dinci hareketin homojen olmadığını bir kanıt da budur.

Bizler, devrimimizin bu aşamasında, A. Humeyni'nin anti-emperyalist politikasını destekliyoruz. Ve emperyalizme karşı savaşımızın henüz bitmediğini biliyoruz. Ayrıca, Şubat ayında

buyana, çeşitli alanlarda somut ve tatmin edici önlemler alındığını da kabul ediyoruz.

Dış politikada CENTO'dan çıkma, bağıntısızlar hareketine katılma; İran-ABD arasında imzalanmış köleleştirici birçok anlaşmanın kaldırılması, İsrail ve Güney Afrika'ya ilişkilerin kesilmesi; Filistin halkına ve FKÖ'ye sağlanan destek... önemli girişimlerdir.

Ekonomik alanda bankalar, sigortalar, başta montaj sanayii olmak üzere sanayinin bir bölümü ve aynı şekilde sosyal plan da sağlık ve tıp hizmetleri millileştirilmiştir.

Alınan önlemler, en zor durumdaki halk tabakalarının yararına; en düşük düzeydeki ücretler artırılmıştır, hattâ bazı durumlarda iki katına çıkarılmıştır; konut alanında da önemli atılım aşamaları gelmiştir.

İranlı komünistler, alınan bu önlemleri tatmin edici bulmuşlardır. Ama buna karşılık Partimiz, devrimci güçleri böylecek nitelikteki kararların tümünü sert bir şekilde eleştirmektedir.

Hükümetin demokratik hak ve özgürlükleri kısıtlama kalkışmalarını ya da, baskı önlemlerini her seferinde protesto ettik. Çünkü gerici, bu baskılardan yararlanabilir.

Ulusal azınlıklar sorununa gelince, Tudeh Partisi bunu, İran

Tudeh Merkez Komite Sekreteri Nurettin Kiyani

devriminin karşılaştığı güçlüklerden biri olarak değerlendiriyor. Bu ciddi soruna eğer görüşmeler yoluyla bir çözüm bulunamazsa, sonuçların çok ağır olacağı endişesini taşıyor.

Partimiz, azınlıklar sorununa odaklanıp önem vermektedir ki, ulusal sorunu çözmekle görevlendirilecek özel bir Bakanlığın derhal kurulmasını önermektedir.

Pakistan'da yerel seçimler olaylı geçiyor

● Askerî yönetim idam edilen Butto'nun eşini yargılıyor.

● Bayan Butto, muhalefet partilerinin birliğe çağırıldı

Pakistan'da silahlı kuvvetlerin yönetimi ele almasından iki yıl sonra ilk kez yapılan yerel seçimler, yoğun gösterilere ve bir partinin boykotuna karşı sürmekte-dir.

Polis, Sind eyaletinde yapılan yerel seçimler sırasında 8 kişinin öldüğünü, 50'den fazla insanın da yaralandığını açıklarken bazı kaynaklar ölü sayısını 15 olarak bildirdi. Partilerüstü nitelikli seçimler, Belucistan'da dün yapıldı.

Bu arada Pakistan Ulusal Birliği (PNÜ) seçimleri boykot ettiğini açıkladı. Buna rağmen, oy kullanma oranının yüksek olduğu bildiriliyor.

Öte yandan, eski Başbakan Zülfiqar Ali Butto'nun idam edilmesi üzerine Pakistan Halk Partisi (PPP) başkanlığına getirilen eşi Nusret Butto'yu «susturmayı» amaçlayan girişimlerde bulunmaya başladığı bildiriliyor. Askerî hükümet siyasal suç işlediği ve sıkıyönetim kararlarını ihlal ettiği gerekçesiyle Nusret Butto hakkında 7 yıldan başlanarak üzere hapis istemiyi dava açtı ve bayan Butto'nun mallarına el konulmasını kararlaştırdı.

Begüm Butto, Pakistan'ın tüm siyasal partilerinin başkanı Ziya ul Hak'ın 17 Kasım genel seçimlerinde nispeten sil sistemi uygulamaya ve kendi düşüncesiyle bağdaşmayan partilerin seçimlere girmesini önleme kararına karşı birlik olmaya çağırıldı. Bayan Butto, Ziya ul Hak'ın ülkedeki siyasal partilerin seçim komisyonuna kayıt yaptırmamaları halinde seçime katılmayacakları kararına politikacıların itiraz etmelerini istedi. Söz konusu komisyon, askerî yönetimin siyasetine ve ideolojisine ters düşen siyasal partilerin yasaklanması yetkisini elinde tutmaktadır.

Bilindiği gibi eski Başbakan Butto idam edildikten sonra karısı ve kız Pakistan Halk Partisi'nin devam ettirmiş ve bu parti Ziya ul Hak'ın askerî yönetiminin en büyük düşmanı olmuştur.

SANAT-KÜLTÜR-BİLİM

Toplumcu Gerçekçilik

Ayhan BOZFIRAT

Günümüz sanatına egemen olan anlayış, toplumcu gerçekçilik anlayışıdır. Bu anlayışın başlangıç tarihini çok eskilere a ramak olası değildir. Toplumcu gerçekçilik anlayışı ancak 1960 hareketinden sonra, edebiyatta, daha geniş anlamıyla sanatın ö teki dallarında kendini göstermiştir. Gerçi bu tarihten önce de, toplumsal konuları ele alan, toplumun gerçeklerini dile getirmeyi bireysel bunalmalara, acılara yeğ tutan sanatçılarımız vardı. Ama bunlar azınlıktaydılar. Toplumcu gerçekçilik anlayışının yerleşmesi, yaygınlaşması 1960' dan sonradır.

1950 öncesi tek parti dönemi idi. Daha sonraki, tek parti döneminin uzantısı olan çok partili dönem, liberal bir özgürlük havası getirmişti. Ama aslında sözde bir özgürlük havasıydı bu. 1950 de işbaşına gelen Demokrat Parti iktidarı kapitalist ilişkileri değiştirmiş, tersine güçlendirmişti.

Sanatçı her siyasal rejimde yerini almak durumundadır. Demokrat partinin gücündüğü kapitalist ilişkilerle bir katkıda bulunamayacağını böyle bir düzende siyasal etkinlik kazanamayacağını anlayan sanatçı, yazar, bireyciliğe, bireyciliğin getirdiği sakıncalara düşmekten kurtulamamıştır. Çoğunlukla yanlış anlaşılan, yabancı edebiyatın etkisi de göz önüne alınırsa, bunalmı edebiyatının bu dönemde doğmasını olağan karşılamak gerekir.

Toplumsal gerçekçilik bakımından 1960, dönem olarak önemlidir. Çünkü bir çok toplumsal konularda olduğu gibi, sanatsal olaylarda da 1960 tipik bir tarihtir.

1961 Anayasası herşeyden önce demokratik hakları kapsamaktadır ki, sanatçı da her vatandaş gibi bu haklardan yararlanacaktır kuşkusuz.

Diğer yandan 1961 Anayasası, tam olmasa bile toplumcu bir özgürlük getirmiştir. Daha doğrusu bir deyimle, toplumsal özgürlüğün kapısını aralamıştır.

İşte bu özgürlük ortamı, gerek bilim adamlarına, gerekse sanatçılara toplumsal sorunlara eğilme olanağını vermiştir. Bu olanaktan yararlanan sanatçı da,

toplumcu ve güncel sorunlara koşut düşen konularla ilgilenmeye başlamıştır. Sonuç olarak da edebiyatımıza toplumcu gerçekçilik anlayışı egemen olmuştur.

Toplumcu gerçekçiliğin oluşumuna kısaca göz atıktan sonra, başka bir soruna geçelim. Toplumcu gerçekçilik, gerçekten barışlı olabilmis, kendisinden isteneni verebilmiş midir? Buna olumlu yanıt vermek güçtür. Tavır olarak haklı olan bu anlayış, aslında kendisinden beklenen yere varmamıştır.

Bunun en belli başlı nedeni, bu anlayışın bağnazlığa saplanmış olmasıdır. Toplumcu gerçekçilik, gerçekçilik yerine, tutucu ve gematik bir çiziyi girmekten kurtulmamıştır çoğu kez. Ya zarlarmızın çoğu, bu anlayış adına, insan gerçeğini işlemekten kaçınmışlar, tersine insan gerçeğini verilerse, toplumsala ters düşecekleri yanlışına sapanmışlardır. Oysa sanatın amacı insana varmaktır. İnsanın gerçeğini varmakla, toplumcu gerçekçilikten uzaklaşmaz. Toplumcu gerçekçilik anlayışı, insanı içinde yaşadığı toplumsal koşullarla ele almayı, insan ve toplum ilişkisinde düzenin getirdiği bozuklukları, aksaklıkları göstermeyi gerektirir. Sanatçı insanı gerçekliğe varmaktan korkmamalıdır. Bunun tersi bir tutum, yazarı ilkelliğe sürükler. Bir yapıt, ancak toplumun içinde, insanı ve bireyini evrensellikçe ulaşabilecektir.

Toplumcu gerçekçiliğin bu tür anlaşılması, çoğu kez yazarı, özlediği siyasal düzene uygun olaylar dizisi yaratmaya zorlayacak, onu kendisiyle çelişkiye düşürecektir. Kendi siyasal seçimini doğrulayacak olaylar dizisi kurgulamaya itecektir. Bu da onu, yapmakt istediğinin tersine, gerçekçilikten uzaklaştırıp, olaylara idealist bir yaklaşım göstermek zorunda bırakacaktır. Üstelik böyle yapay bir kurgu, hiç bir zaman inandırıcı olmak niteliğini kazanamaz. Aynı zamanda slogançılığa, söylevciliğe düşmek durumunda kalır.

Böyle bağnaz bir tutumun bir başka sakıncası da, yazarı belirli konular içinde kalmaya zorlamasıdır. Oysa bir takım evrensel

konular vardır. Sevgi, dostluk, kahramanlık, açlık, korku gibi kavramlar her zaman geçerlidir. Bunlardan uzaklaşmak edebiyatı kısır bir döngüye sürükler. Bu kavramlar, ancak değişik koşullar içinde, değişik biçimlerle ortaya çıkabilir. Ama bu biçimsellik onların özünü değiştirmez.

Bağnaz bir toplumcu gerçekçilik anlayışının bir başka yanlığı da, estetik çabayı hiçe sayması, çoğu kez onu gerçekçiliğe aykırı bir çaba olarak görmesidir. Oysa estetik kurallardan yoksun bir yapıtın, sanatsal bir yapıt niteliği taşıması olanak dışıdır. Böyle bir anlayışla kaleme alınmış bir öykü, bir roman, o günün koşullarında ilgi görebilir. Bunu doğal karşılamak gerekir. Ama bu ilgi uzun ömürlü olmayacaktır. Ve yapıt kısa bir süre içinde unutulup gitmek zorundadır.

Toplumcu gerçekçiliğin içinde düştüğü bu bağnaz davranış, daha önceki edebiyat anlayışına, bir tepkiden, bir başkaldırıdan da kaynaklanmaktadır kuşkusuz. Uzun yıllar yalnızca bireysel duyguların sergilenmesini yeğlemiş, toplum acılarına, gerçeklerine sırt çevirmiş, biçimsel kaygıları ön plana almış eski edebiyat geleneğine, bu tepkiyi haksız karşılayamaz. Ama ne var ki, gerçeğe ulaşmak istiyorsak, herşeyden önce ön yargılarımızdan arınmalıyız. Yoksa başka bir yanlış, yeni bir tür bireyciliğe düşmekten kurtulamayız. Bu bireycilik, toplumun gerçeklerini dile getirmeyi amaçlarken, onu kendi ölçülerimiz doğrultusunda, görmek istediğimiz biçimde yansıtmak tehlikesiyle yüzüye getirir bizi. İçinde yaşadığımız toplumun, yandaşı olduğumuz insanların gerçeklerini daha iyi yansıtmak istiyorsak, kendimiz gerçeği olmalıyız herşeyden önce. Yazarın olaylara katkısı hiç bir zaman gerçeği zedeleyici boyutlara ulaşamaz gerekir.

Yalnız şunu da belirtmek gerekiyor ki, toplumcu gerçekçiliğin içinde düştüğü bu yanlış tutumun tek nedeni bu tepkiden, yani tutuştan kaynaklanmıyor. Bunu doğuran daha önemli başka etkenler de vardır. Bu da incelenmesi, ayrıca ele alınması gereken bir konudur.

Bu köşede burjuva sosyal reformizmi üzerinde durmuşuk. Reformizmin her türü, son tahlilde, sınıf mücadelesinin boyutunu kapitalizm sınırları içinde tutmaya yarar. Reformizm, sosyal devrime, yani üretim araçlarının mülkiyet biçimindeki her değişmeye karşı çıkar. Özel mülkiyeti korur.

Sosyal devrim çok daha başka bir kavramdır. Tarihi olarak sınıf mücadelesinin sosyal devrime götürüleceği bilimsel olarak isbat edilmiştir. Çünkü, üretici güçlerin gelişmesinden ötürü siddetlenen sınıf çelişkileri, ancak sosyal devrimle çözülebilir. Böylece üretim ilişkileri değişir, yeni biçimlere bürünür.

Üretim ilişkilerinde köklü değişikliklere yol açan siyasal, sosyal ve ekonomik değişmeler, ancak sosyal devrimle mümkün olabilir. Sosyal devrimin teorik temeli ve tarihsel zorunluluğu buradan doğmaktadır.

Her devrim eski toplumu değiştirdiği için sosyal, iktidarı bir sınıftan ötekine devrettiği için de siyasal nitelik taşır. Siyasal iktidarın el değiştirmesine siyasal devrim denir. Ancak her devrim, iktidarın değişmesiyle yetinmez, toplumu dönüştürmek zorundadır ve bu nedenle sosyal devrimle tamamlanmak zorundadır. Mark'in dediği gibi, siyasal devrim, kendi amaçları öne çıktığı zaman siyasal kimliğinden soyunur ve gerçek toplumsal içeriğini ortaya koyar.

Toplumsal tarih bir çok devrim gördü. Sosyal devrimden farklı olarak bütün devrimler, sınıf iktidarının el değiştirmesi ve eski sınıfın direncinin kırılmasıyla biter. Yani bu devrimler, toplumun genel yapısında derin değişiklikler yaratmadan kendi amaçlarını ortaya koyabilirler. Sosyal devrim, kendinden öncekilerden çok farklı olarak, toplumda derin değişiklikler sağlar ve bunları sağlayamadan da bitmez.

O halde sosyal devrim (ya da günümüzün sosyal devrimi), çok daha derin etkileri olan bir

İşçi Sınıfı Biliminde Sosyal Devrim Kavramı

devrimdir. Sömürü mekanizmasının el değiştirmesinden farklı olarak sosyal devrim, toplumun yeni bir tarzda, baştan başa örgütlenmesini gerektirir. Bu bakımdan diğer devrimlerden çok daha örgütlü bir devrimdir. Bu örgütlülük, sadece sınıf örgütlenmesi değil, genel olarak toplumun örgütlenmesi demektir.

Sosyalist devrimi diğerlerinden ayıran bir başka nitelik, onun ulusal ve uluslararası boyutlarıdır. Örneğin burjuva devrimleri, ulusal sınırlar içinde kalırken, sosyalist devrim, devrimi yaratan güçlerin ulusal ve uluslararası öğelerini bir araya getirir. Bunun için, tek bir ülkede beliren sosyalist devrim, dünya çapındaki sınıf mücadelesinin bütün unsurlarını kendisi etrafında toplar. Başarısı buna bağlı kalır. Bu nedenle, sosyalist devrim temel sınıf güçlerinin örgütlenmesi, ideolojisi, ilkelere ve mücadelesi, bu geniş boyutuyla biçimlenir.

Sosyalist devrimin temel sınıf güçleri işçiler ve müttefiki köylülerdir. İşçi sınıfı, kapitalist konumu itibariyle sosyalist toplum ilişkilerinin eşliğine gelmiş bulunur. Ancak köylülük, tarihi olarak daha geri bir konumu yaşamaktadır. Ve bütün bunların toplamı olarak, sosyalizm, ancak aşgari düzeyde oluşmuş ya da oluşturulmuş bir maddi temel üzerinde yükselir. Sosyalizmin maddi temellerini, bizzat kapitalizm hazırlayabileceği gibi, iktidarı elde etmiş emekçi sınıfların toplumsal eylemi de bu temel yaratılabilir. Bu temel yaratılması süreci, kapitalizmden çıkışı ve sosyalizme varmayı mümkün kılan bir dönem içinde geçer. İşte sosyalist devrim sürecinin bu ilk ve zorunlu aşaması demokratik devrim adı alır.

Sosyalist devrim, kapitalist toplumun yarattığı sorunları bir bir çözer. Ancak, sosyalist devrim, daha başlangıç döneminde ele alıp çözüm getirdiği sorunların başında ulus meselesi gelir. İnsanın insanı sömürmesine son verildiği ölçüde bir ulusun başka bir ulusu sömürmesi için bu

lacaktır. Başka bir ulusu sömüren ve ezen ulus özgür olamayacağı için de sosyalist devrim, sömürüye karşı mücadelesini, ulusal baskılara karşı mücadelesiyle bütünleştirir.

Gerek köylülerin tarihi olarak birikmiş sorunlarını ve gerekse ulusal ilişkilerde işsizliği sosyal reformizminin ya da kapitalizm altında hiç bir siyasal gücün çözemeyeceği görülmüştür. Bu nedenle her iki çözüm de sosyal devrimle mümkün olabilir ve bu nedenle her iki sorunu çözmek zorunda olan kesimler, işçi sınıfının sosyal devrim mücadelesinde yerlerini alırlar.

Sosyal devrimin can alıcı konularından biri iktidar sorunudur. Siyasal iktidar sorunu çözülmeyeceği herhangi bir devrimden sözedilemez. İşçi sınıfı sosyal devrimini gerçekleştirebilmek için, öncelikle burjuva sınıfını iktidardan yoksun bırakmak zorundadır. Ancak böylece, demokratik ve sosyalist devrim sürecini gerçekleştirmek ve eski üretim ilişkilerinin yerine yenisini geçirmek mümkün olabilir.

Kapitalist toplum ile sosyalist toplumun gerçekleştirmesi aşamaları arasındaki döneme (süre) tekabül eden siyasal çözüm, işçi sınıfının iktidarı (proletaryanın öncülüğündeki iktidarlar) olabilir.

İşçi sınıfının tarihsel rolünü yerine getirmesi, objektif ve subjektif olarak uygun şartların belirmesine bağlıdır. Sosyal devrimin olgunlaşma maddi temellerini, devrimci sınıfların siyasal örgütlenmesi tamamladığı zaman devrimin başlıca elemanları hazır hale gelir.

Sosyalist devrim için gerekli maddi koşullar, kapitalizmin emperyalist aşamaya geçmesiyle oluşur. Aynı süreç içinde devrimci sınıflar da bir olgunlaşma dönemi geçirir.

Emperyalizm çağında devrimi mümkün kılan başlıca maddi faktör, kapitalizmin eşitsiz gelişmesidir. Bir ülkede devrimin şartları oluşurken, bir

Devamı s. 5, sütun 5'te

Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin Ulusal ve Sosyal Boyutları

Kapitalist sistem içindeki esas çelişki, işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki temel çelişkidir. Bu, emekle sermayenin çelişkisidir. Emek sermaye çelişkisi, dünya çapında sosyalizme kapitalizm arasındaki çelişkinin ilk ve zorunlu şeklidir.

KAPİTALİST SİSTEM SINFASAL VE ULUSAL KAVGALAR ALANIDIR

Kapitalist sistem içinde, ulusal, sosyal varlıklarını koruyarak bir arada bulunurlar. Ulusal duvarlar bu sistem içinde giderek yükselir. Ulusal çelişkiler durmaksızın büyür. Zaten ulusal kavgaları yaratan kapitalizmin kendisidir.

Kapitalist sistem içindeki bu çelişki, dünya çapındaki sınıf mücadelesinde objektif ve doğal bir etkileşim içindedir. Kapitalist sistem içinde ilişkiler, bir avuç emperyalist sömürgeci devlet lehine işlemektedir. Bu nedenle, emperyalizmle olan ilişkiler ve yarattıkları sonuçlar, sadece emekçi sınıfı çıkarlarına değil, topyekün ulusal çıkarlara da ters düşer.

Bu nedenle, sömürge, yeni sömürge ülkeler ve emperyalist

kamp içinde yer alan gelişmekte olan ülkelerin tümünde, emek-sermaye temel çelişkisi ile emperyalizme karşı ulusal çelişki bir arada, birbirini tamamlayarak derinleşir.

ULUSAL KURTULUŞ HAREKETİNİN SOSYAL BİR TEMELİ BULUNUR

Bu nedenle ulusal kurtuluş hareketinin bir ulusal ve bir de sosyal boyutu vardır. Ulusal Kurtuluş hareketini bu iki özelliğiyle ele almak gerekir. Çünkü, ulusal hareketler, emperyalizme karşı milli bir öz, feodal kalınlara ve etkilere karşı da demokratik bir eğitim taşımakla kalmaz, zaman içinde kapitalizme karşı belirgin bir tutuma dönüşür. Ulusal hareketlerin sosyal güçleri, anti-emperyalist eğilimlerini hiç bir zaman yitirmeden sınıf karakterine dönüşebilirler.

Ulusal kurtuluş hareketleri, sömürge boyunduruğuna karşı bağımsızlık mücadelesi olarak karakterize edilebilir. Ancak bağımsızlık, ulusal çevrede sınırlı kalmaz. Çünkü, ulusal hareketlere karşı yeni emperyalist tutum, eski ilişkilerin siyasal bağımsızlıktan sonra da devam ettiğini göstermiştir. Bu nedenle ulusal kurtuluş aynı zamanda yeni-sömürgeci karşı da mücadeleye niteligi taşır.

O halde ulusal hareketler ö zünde emperyalizme karşı tam olarak siyasal ve sosyal bağımsızlık amacını içerir.

ULUSAL KURTULUŞ HAREKETİ DERİNLESEN BİR SÜREÇ OLMALIDIR

Ulusal hareketin sınıf güçleri, ulusal burjuva kesimlerden, işçi sınıfına kadar uzanan, geniş bir toplumsal yelpaze oluşturur. Bu yelpaze, ulusal devrimin ardında gelişen sosyal sınıf çelişkileri ile netleşir ve ulusal hareketin genel eğilimine damgasını vurur.

Eğer ulusal hareket emperyalizmden bağımsızlıkla sınırlı kalır ve sosyal devrim yolunda dönüşümlere ulaşmazsa, emekçi sınıflar açısından kurtuluş mümkün değildir. Ulusal burjuvazi için amaç, bağımsızlık yetinilmesi ve sınıflı toplum kozasını çatlatacak girişimlere varılmasıdır.

Bu nedenle her ulusal kurtuluş hareketi, siyasal bağımsızlığın ardına takılan sosyal sorunları da çözmek zorunda kalacaktır.

Ulusal kurtuluş güçlerinin emperyalizm karşısındaki saflaşması geniş bir ulusal cephe olarak somutlanır. Ancak aynı kullaşma, sosyal içerik kazan

maye başladığı zaman, yani bağımsızlığı izleyen toplumsal sorunların çözümü gündeme geldiği zaman, sınıfsal biçimlere bürünür. Ulusal burjuva ve işbirlikçi güçlerin, devrimin derinleşmesinden çıkarı olan işçi sınıfının ve devrimci-demokratik güçlerin cephesi ortaya çıkar.

ULUSAL KURTULUŞ HAREKETİNİN SOSYAL BİR TEMELİ BULUNUR

Ulusal kurtuluş hareketleri, anti-emperyalist ve demokratik niteliğiyle dünya devrimci sürecinin bileşenidir. Ve ancak böyle olursa ulusal hareket, siyasal bağımsızlık hedefine ve bunun derinleşmesi olarak sosyal devrim amacına ulaşabilir. Yani, ulusal hareketlerin boyutunu, gerçek kurtuluş düzeyine çıkararak, dünya devrimci sürecinin perspektifi olabilir.

ULUSAL DEVRİM CEPHESİ BİR SINF BARIŞI DEĞİLDİR

İşçi sınıfı, ulusal devrime, ulusal burjuvazinin çıkarları için katılmadığından, hedeflerini onun siyasal hedefleriyle sınırlamaz. Ulusal güçlerin mümkün olan en geniş kesimlerini sosyal kurtuluş mücadelesinde de safına kazandırmaya, onların anti-emperyalist eğilimlerini yitirmeden de sınıfsal çözümlere katılabileceklerini kanıtlamaya çalışır.

Bu nedenle devrimin ulusal cephesi, bir barış ya da mutlak bir uzlaşma cephesi olarak görülemez. İçinde sınıf zıtlıklarının barındırın bir cephe, daha sonraki sosyal süreçler içinde, sınıf mücadelesinin elemanlarına ayrışır, sosyal kurtuluş güçlerinin sınıf çelişkilerini saklayamaz hale gelir. Ulusal amaçların birleştiği güçler farklı sınıfla amaçlarla ortaya çıkabilir.

Ulusal burjuvazi sınıf mücadelesini reddettiği için, devrimin derinleşmesini hazmedemez. Sosyal barış şartlarını yaratmaya çalışır ve ulusal hareketi kendi burjuva sınıf çıkarlarını güvence altına alınaçığı zemine kaydırır. Yani, burjuvazinin egemenliğinde ulusal kazanımlar siyasal bağımsızlıkla sınırlı kalır. Bu, ülkenin emperyalizm tarafından sömürü mesinin devamı demektir.

O halde, ulusal kurtuluş hareketinin birbirinden farklı gelişme eğilimleri bulunur. Bunu belirleyen faktörlerin ayrı ayrı bilinmesi, ulusal hareketlerin niteliğinin kavranması bakımından önemlidir.

ULUSAL HAREKETLERİN KENDİ BÜTÜNLÜĞÜ ÖNE TAŞIR

Emperyalizme karşı gelişen her ulusal hareket, ulusal çelişkilerden etkilenmiş olan bütün

sınıf ve zümreleri tek bir ulusal cepheye toplamlıdır. Bu, hareketin güçlüğünü ve başarı şansını çoğaltan başlıca faktördür.

Ulusal sınırlar içinde anti-emperyalist ve demokratik güçlerinin mücadelesi birliği, topyekün ulusal hareketlerin birlik ve dayanışmasıyla tamamlanır. Emperyalizm baş vurduğunda başlıca taktiklerden biri, uluslar arasındaki çelişkilerden yararlanmak ve anti-emperyalist yönelimleri ulusal kavgaları alanına sokup sapırmaktır. Bunun için, ulusal güçlerin, henüz törpülenmemiş ve enternasyonalizm ilkelerini kavramamış olan kesimlerinin ulusal önyargılarını güçlendirmeye, bu yoldan ulusal hareketler arasındaki dayanışmaya çomak sokmayı dener.

ULUSAL HAREKETLER SOSYALİST SİSTEMDEN KAN ALIR

Ulusal hareketler, yapıları gereği, emperyalizmin bu saldırıları karşısında kendi güçleriyle kendilerini savunamazlar. Bu nedenle Ulusal kurtuluş hareketi, anti-emperyalist eylemli kalıcı sonuçlara varırmak için, dünyanın diğer anti-emperyalist, demokratik ve sosyalist güçleriyle tam bir dayanışma içinde olmalıdır. Çünkü son tahlilde, emperyalist sistemden kopmak, yeni ve adil ekonomik, ticari, kültürel ilişkilerin kurulmasını gerekli kılar. Ulusal Kurtuluş hareketleri, ancak dünya devrimci süreci içinde ulusal çıkarları güvence altına görebilir, siyasal bağımsızlığın sosyal devrime götüren süreçleri tamamlanmasını sağlayabilir.

Dünya devrimci süreci içinde, uluslar tam bir hak eşitliği içinde bulunur. Çünkü sosyalizm her şeyden önce, Ulusların kendi kaderlerini kendilerinin belirlemeleri ilkesinden hareket eder.

Dünya devrimci sürecinin öncüsü sosyalist sistem bu değişmez ilke ışığında sömürge ve yarı sömürge ulusların emperyalizmden bağımsızlaşmaları için yürüttükleri mücadeleyi destekler.

Ulusal hareketlerin devrimci niteliği ve dünya devrimci süreci içinde tuttuğu yer, tek tek genç ulusal devletlere göre değişiklikler gösterir. Bir bütün olarak anti-emperyalist bir hareket ifade eden ulusal kurtuluş hareketi kendi içinde çok değişik ulusal ve sınıfsal faktörleri barındırır. Ulusal kurtuluş hareketi hakkında tam bilgi, ancak bu değişik faktörlerin bir arada ve birbirleriyle olan etkileşimi içinde ele alınmasıyla edinilebilir. Yerin ki yazımız bu konuda olacak.

KİTAP

Acılı kuşağın romanı: TUZ ve EKMEK

Aslan TAN

Ömer Faruk Toprak'ın Tuz ve Ekmek romanı 1940-46 aydın kuşağının İnonü dönemindeki çektiği acıları yansıtır. Öğretmen Selahattin'in çevresinde geçirilen olay, bir çok aydına uygulanan baskıları yıldırma anlatmaktadır.

Bu dönemde devrimciler karşı uygulanan yıldırmanın amaçlarından biri de aydınları sindirip kurtutmak ve devrimci düşüncenin yayılmasını önlemek amacıyla bu fikre açık kişilere gözdağı vermektir.

Bunun için aydınların ilerici yönlerini insan hırsiyetle oynamakta, insanlı ilişkileri içgencleştirilmekten geri kalmamakta bu dönemin yöneticileri.

Acı bir kuşaktır 1940-46 kuşağı. Birçok sancılı günler yaşamıştır. Romanın konusu kısaca şöyle. Öğretmen Selahattin uydurma bir örgüt kurma gerekçesiyle koğuşurlarına uğrar, hücrelere atılır. Aynı şekilde diğer aydın arkadaşları da bu uygulamalardan kurtulamazlar. Sait Hüsnü, Oktay Fuat, Ali Turgut da tıpkı Selahattin gibi Emniyet Amir Ahmet Hulisi tarafından izlenirler. Tutuklanırlar, işkence görürler. Örneğin, güzel temiz bir aşk duygusu bile çok görülür Sait Hüsnü'ye. Oktay Fuat uydurma gerekçelerle Anadolu'nun uçra köşelerine sürgüne yollanır. Amaç yurtseverleri yıldırma, susturmaktır.

Devrimci düşüncenin artık kitleler tarafından kavranabildiği günümüze, bu acılı kuşağın uğradığı işkencelere, yıldırma rağmen gösterdikleri onurlu dirençleriyle gelmiş olduğumuzu bir kere daha vurguluyor Ömer Faruk Toprak bu romanında.

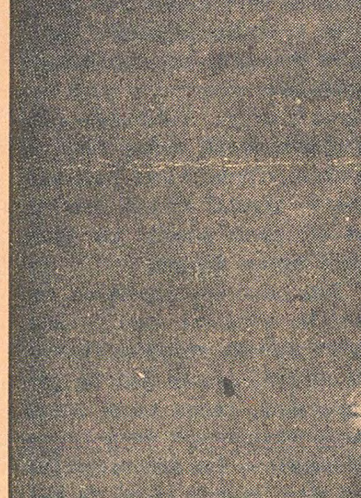
Roman Cumhuriyet döneminde toplumcu gerçekçilik geçişi anlatması yönünden oldukça başa-

rılı. Yer yer Tanzimat döneminin romanı üslubu Ö.F. Toprak'da toplumcu gerçekçiliğe hizmet eden bir çizgi içinde gelişmekte. Örneğin olaylar daha evvel Tanzimat romancılığına İstanbul'da geçirilirken, konu İstanbul dışına taşmış. Konular beyler ile evin hizmetçileri, dadıları arasında salt basit ilişkiler çerçevesinde geçirilirken Tuz ve Ekmek'te aynı ilişkiler toplumcu gerçekçi bir gözlemlenir.

1940-46 döneminde devrimciler, yurtseverler sayısal olarak azdırlar. Fakat gelişim içinde yılmadan onurla mücadele ederek buünkü devrimci potansiyelin oluşumuna büyük bir katkıda bulundular. Şayet günümüzde gerçekçi bir özgürlükten söz edilebilirdiyorsa bu ancak, geçmişteki ilerici yurtseverlerin katıldıkları zorlu mücadelelerin sonucunda elde edilebilmiştir.

Ömer Faruk Toprak bu romanında kişileri gerçekçi bir gözlemlerle çok iyi belirlemiştir. Roman sonundaki isyanı işkencelere karşı koyması devrimcilerin «ezilenlerin» isyanıdır. O dönemde merdivenden atarak öldürdüler Öğretmen Selahattin'i. Ama günü gelince onun düşüncesindeki insanlar, onun kararlılığı ve yılmazlığı içinde bu kişileri atacaklardı tarihin çöplüğüne. Hem de bacaklarından sallandırarak onları. 1940-46 Devrimci kuşağının çilelerini yaşamış koşullarını ve mücadelesini çok güzel yalın ve usta bir dille aktarılmış başarılı bir roman Tuz Ve Ekmek.

Ömer Faruk TOPRAK

Ömer Faruk TOPRAK

Radyo TV

TV

17.50 Haberler — 17.55 Naklen yayın: Atletizm müsabakaları verilecek — 20.30 Haberler — 21.15 Minik konser — 21.20 Televizyonda yabancı sinema: «Bir Bobek Evi» (A. Doll's House). Yönetmenliğini Joseph Losey'nin yaptığı 1973 yapım tarihli filmde Jane Fonda ve Trevor Howard başrollerde oynuyorlar. Şimdilerde belli aşamaları gerçekleştiren «kadın özgürlüğü» hareketinin 19. yıldızında aldığı görünümü sergileyen, izlenmeye değer bir film — 22.55 Akdeniz Oyunları: Basketbol karşılaşmaları bugün yapılan final maçı ile bitiyor — 00.40 Haberler.

TRT — 1

05.00 Açılış — 06.02 Günaydın — 07.15 Bölgesel yayın — 07.30 Haberler — 07.40 Sabahtan sabaha — 09.02 Kadın dünyası — 10.01 Arkası yarın — 10.21 Bölgesel yayın — 12.00 Bölge haberleri — 12.10 Ögüle üzeri — 13.00 Haberler — 13.30 Bölgesel yayın — 14.32 Yurttaş sesler — 15.01 Bölgesel yayın — 15.20 Sanatçılarımızı tanıyalım — 16.00 Bölge haberleri — 16.40 Klasik müzik — 17.02 Akşama doğru — 18.16 Bölgesel yayın — 19.00 Haberler — 19.30 Bölgesel yayın — 20.02 Çocuklar için on dakika — 20.15 Köy Dağarcığı — 21.17 Güfteden besteye — 22.02 Hafif müzik — 22.35 Melodiden melodiyeye — 23.00 Haberler — 23.10 Tatil gecesi — 01.00 Kapanış — 01.05-05.00 Gece yarısı

TRT — 2

08.00 Açılış — 08.02 Gün başlıyor — 09.00 Olayların içinden — 09.30 Sabah konseri — 10.30 Uygurlık uğruna — 11.40 Berigel barışalım — 12.40 Geçmişten günümüze halk ozanları — 13.00 Haberler — 13.30 Olayların içinden — 14.30 Konser saati — 15.40 Çeşitli müzik — 16.20 Arkası yarın — 18.00 Türküler ne der? — 19.00 Haberler — 20.30 Küçük konser — 21.15 Spor gazetesi — 23.00 Müzikte çağlar — 23.30 Haberler — 23.35 Hafif müzik — 23.55 Kapanış.

TRT — 3

07.00 Açılış — 07.02 Güne başlarken — 08.00 Sabah konseri — 09.00 Haberler — 09.03 Barok müzik — 10.30 İtalya'dan müzik — 11.00 Ögüle doğru — 12.00 Haberler — 12.09 Sizin için seçtiklerimiz — 13.00 Konser saati — 16.00 Müzik sohbetleri — 17.00 Haberler — 18.00 Stüdyo FM — 19.00 Akşam konseri — 20.00 Çağdaş müzik — 21.00 Geçmişten günümüze senfonik müzik — 22.00 Haberler — 22.09 Gecenin getirdikleri — 23.00 Cuma konseri — 24.00 Gece ve müzik — 01.00 Kapanış.